

Newsletter

Περιεχόμενα

Editorial

Δια Βίου Μάθηση και Αναπηρία

Τι είναι η Δια Βίου Μάθηση
Παράγοντες που επιβάλλουν
ειδική μέριμνα στη σχέση
της Δια Βίου Μάθησης με
την Αναπηρία

α. Παράγοντες οι οποίοι
σχετίζονται με το
εκπαιδευτικό σύστημα

β. Παράγοντες που
αφορούν τη σχέση
απασχόλησης και
αναπηρίας

γ. Παράγοντες που
αφορούν τη σχέση της
αναπηρίας με άλλες πτυχές
της κοινωνικής ζωής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

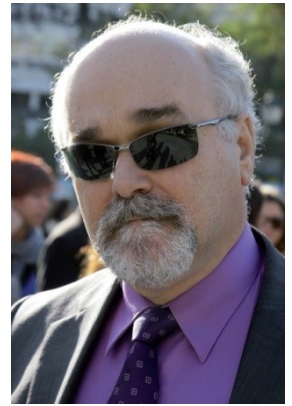
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το παρόν συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους στο πλαίσιο της πράξης «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ – Α.Π. 7, Α.Π.8, Α.Π.9» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Editorial

Ιωάννης Βαρδακαστάνης
Πρόεδρος Ε.ΣΑ.μεΑ.

Βασικός στόχος του αναπηρικού κινήματος, στο πλαίσιο της νέας αντίληψης για την αναπηρία, είναι η ένταξη των ατόμων με αναπηρία στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα και στο γενικό σύστημα της δια βίου εκπαίδευσης. Ωστόσο, η πολιτική της ένταξης όχι μόνο δεν αποκλείει, αλλά επιβάλλει τη μέριμνα για στοχευμένες πολιτικές που ως στόχο έχουν την αντιμετώπιση ειδικών προβλημάτων.

Οι λόγοι στους οποίους εδράζεται η αναγκαιότητα της ειδικής μέριμνας σχετίζονται με τις σχέσεις της αναπηρίας με το εκπαιδευτικό σύστημα, την απασχόληση και άλλες πτυχές της κοινωνικής ζωής. Είναι γενικά αποδεκτό ότι τα άτομα με αναπηρία βιώνουν διακρίσεις σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής ζωής.

Χαρακτηριστικό των διακρίσεων είναι ότι λειτουργούν σωρευτικά και αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο για τις διακρίσεις στην εκπαίδευση.

Η μέριμνα για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία φθίνει δραματικά από την πρωτοβάθμια προς τη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ σχεδόν εκλείπει στην επαγγελματική με τις συνακόλουθες επιπτώσεις σε διάφορες πτυχές της προσωπικής και κοινωνικής τους ζωής.

Η δια βίου εκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει αντισταθμιστικά στις επιπτώσεις των διακρίσεων που υφίστανται τα άτομα με αναπηρία. Η συγκυρία είναι ευνοϊκή με την έννοια ότι τόσο από πλευράς ευρωπαϊκού και εθνικού θεσμικού πλαισίου όσο και σε όρους δυνατοτήτων χρηματοδότησης η δια βίου εκπαίδευση και ειδικότερα η δια βίου εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία αντιμετωπίζεται θετικά.

Το παρόν τεύχος είναι αφιερωμένο στο θέμα της δια βίου εκπαίδευσης σε συνάρτηση με την αναπηρία.

Καλή Ανάγνωση.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Επιμέλεια - Επεξεργασία:

Ανθή Χατζηπέτρου

Αρχισυνταξία:

Τάνια Κατσάνη

Έκδοση:

**Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με
Αναπηρία**

Κεντρικά Γραφεία:

Ελ. Βενιζέλου 236, Τ.Κ. 163 41,
Ηλιούπολη

T: (+30) 210 9949837

e-mail: esaea@otenet.gr

<http://www.esaea.gr>

Σχεδιασμός - Παραγωγή:

Team Work Communication LTD

Λ. Συγγρού 229, Τ.Κ. 171 21, Ν. Σμύρνη

T: (+30) 210 3303556-7

e-mail: info@twc.gr

<http://www.twc.gr>

Δια Βίου Μάθηση και Αναπηρία¹

Τι είναι η Δια Βίου Μάθηση

Ο όρος δια βίου μάθηση είναι ευρύτερος από τον όρο δια βίου εκπαίδευση.² Η δια βίου μάθηση εμπεριέχει και την άτυπη γνώση, ενώ η δια βίου εκπαίδευση συνδέεται με τη δια βίου εξάρτηση από σχολεία και εκπαιδευτικούς φορείς.³

Η δια βίου μάθηση ως «όλη η δραστηριότητα εκμάθησης που πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια της ζωής ενός ανθρώπου, με στόχο την

¹ Το άρθρο βασίζεται σε στοιχεία της έρευνας «Δια Βίου Μάθηση και Αναπηρία» που εκπονήθηκε τον Νοέμβριο του 2008 από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία στο πλαίσιο του Έργου «ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΠΗΡΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ» Ε.Π. «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ» (ΕΠΕΑΕΚ II), Μέτρο 2.5 «Δια Βίου Εκπαίδευση», Κατηγορία Πράξεων 2.5.1.α: «Ανάπτυξη των ΙΔΒΕ και λειτουργία προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης», Ενέργεια 2.5.1 «Εναλλακτικές μορφές δια βίου εκπαίδευσης».

² Rogers 2006.

³ Titmus 1999.

αύξηση της, γνώσης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων του, μέσω ενός προσωπικού, πολιτιστικού, κοινωνικού πλαισίου ή/και σχετικά με την επαγγελματική του προοπτική» αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περίπου το 10% των ενηλίκων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ηλικίας 25-64 ετών, συμμετέχουν στη δια βίου μάθηση, γεγονός που συνιστά ορισμένη πρόοδο από το 2000.⁴

Η έννοια της δια βίου μάθησης συνδέεται με τις έννοιες της τυπικής, της μη-τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον Phillip Goombs,⁵ τυπική εκπαίδευση ορίζεται το δομημένο, ιεραρχημένο και χρονικά οργανωμένο σε βαθμίδες εκπαιδευτικό σύστημα, από το δημοτικό σχολείο έως το πανεπιστήμιο, που περιλαμβάνει τόσο τις γενικές ακαδημαϊκές σπουδές όσο και τα όποια εξειδικευμένα προγράμματα και θεσμούς ολοκληρωμένης επαγγελματικής και τεχνικής κατάρτισης.

Μη τυπική εκπαίδευση (informal education) είναι η οποιαδήποτε οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα έξω από το δομημένο, τυπικό

εκπαιδευτικό σύστημα, που στοχεύει σε συγκεκριμένο κοινό και σε συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους.

Επίσης σύμφωνα με τον Goombs, άτυπη εκπαίδευση είναι η διαδικασία με την οποία κάθε άτομο, σε όλη τη διάρκεια της ζωής του, μαθαίνει και αποκτά στάσεις, αξίες, ικανότητες-δεξιότητες και γνώσεις από την καθημερινή του εμπειρία και τις εκπαιδευτικές επιδράσεις που δέχεται από το περιβάλλον του.

Η σημασία της Δια Βίου Μάθησης αναδεικνύεται και από τις ταχύτερες αλλαγές στην τεχνολογία και την αναδιάρθρωση της οικονομίας. Η Δια Βίου Μάθηση είναι δυνατόν, όχι ασφαλώς από μόνη της, να παίξει σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία απασχόλησης και τη διασφάλιση κοινωνικής συνοχής. Οι ραγδαίες αλλαγές απαξιώνουν με ταχύ ρυθμό τις γνώσεις και τις δεξιότητες των εργαζομένων, και απαιτούν διαρκή ενημέρωση εκπαίδευση και επανεκπαίδευση του εργατικού δυναμικού.

⁴ Βλ. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση σελ. 40.

⁵ Βλ. Βλαχούτσικου 1998 και Παληός επιμ. 2003.

Παράγοντες που επιβάλλουν ειδική μέριμνα στη σχέση της Δια Βίου Μάθησης με την Αναπηρία

Χωρίς, σε καμία περίπτωση, να απεμπολείται η συστηματική προσπάθεια ένταξης των ατόμων με αναπηρία στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα όλων των βαθμίδων και όλων των μορφών, η εξασφάλιση ειδικής μέριμνας τόσο για τη σχέση Δια Βίου Μάθησης και αναπηρίας όσο και για τη δια βίου μάθηση των ατόμων με αναπηρία θεμελιώνεται πολλαπλώς.

Οι λόγοι στους οποίους εδράζεται η αναγκαιότητα της ειδικής μέριμνας σχετίζονται με τις σχέσεις της αναπηρίας με το εκπαιδευτικό σύστημα, την απασχόληση και άλλες πτυχές κοινωνικής ζωής που αναλύονται παρακάτω.

α. Παράγοντες οι οποίοι σχετίζονται με το εκπαιδευτικό σύστημα

Το εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από σειρά ατελειών που αποτελούν πηγή διακρίσεων για την εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία. Ως τέτοιες αναφέρονται:

- Έως και πρόσφατα που ψηφίστηκε ο ν. 3699/2008 η εκπαίδευση των ατόμων

με αναπηρία ουσιαστικώς δεν ήταν υποχρεωτική με την έννοια ότι σύμφωνα με προηγούμενο νόμο η εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία καθίστατο υποχρεωτική σύμφωνα με απόφαση του Υπουργού Παιδείας μόνο όταν το Κράτος είχε τη δυνατότητα να την παρέχει.

- Επίσης έως πρόσφατα δεν προέβλεπε την εκπαίδευση ορισμένων κατηγοριών ατόμων με αναπηρία μετά το 22ο έτος της ηλικίας (βλ. άρθρο 1, παρ. 7, του Ν. 2817/14-3-2000).

- Η σχολική διαρροή των ατόμων με αναπηρία είναι σημαντικά υψηλότερη σε σχέση με το γενικό πληθυσμό.

- Η αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος να παρέχει πλήρη κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών σε άτομα με βαριά αναπηρία, πολλαπλές αναπηρίες κ.λπ.).

Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω ατελειών, της αδράνειας προσαρμογής του εκπαιδευτικού συστήματος και βέβαια γενικότερων κοινωνικών παραγόντων, το εκπαιδευτικό επίπεδο των ατόμων με αναπηρία χαρακτηρίζεται από ένα συσσωρευμένο έλλειμμα το οποίο αναπαράγεται ακόμη και σήμερα, παρά τα πολλά θετικά βήματα που έχουν γίνει. Συνεπώς η Δια Βίου Μάθηση καλείται να συμβάλει στην

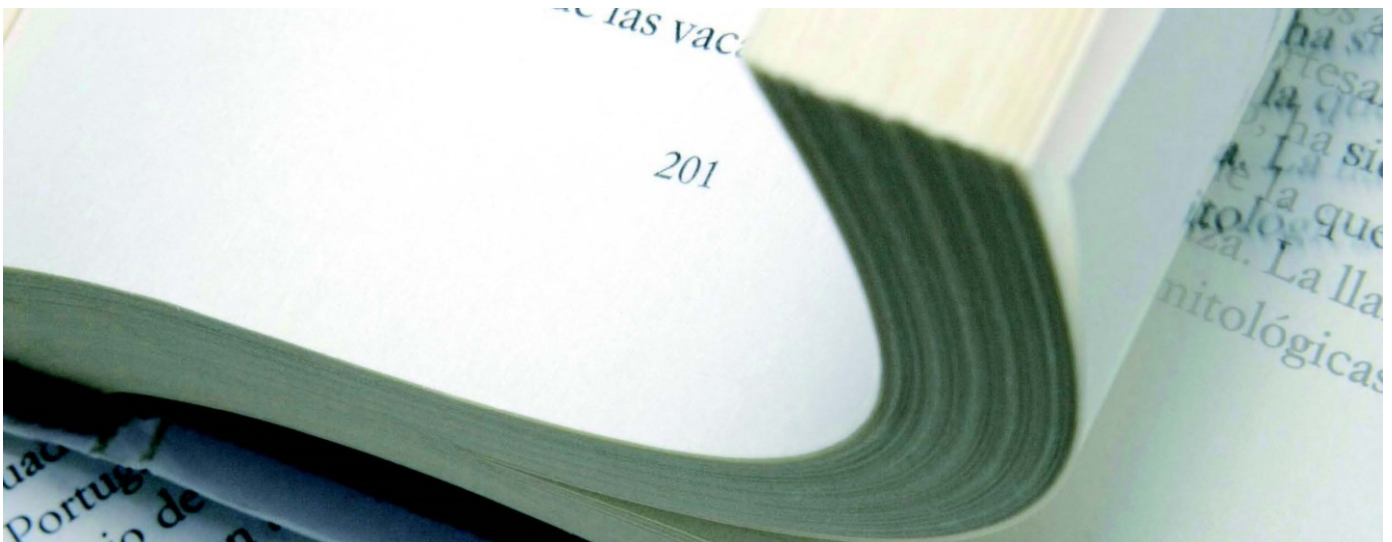
αποκατάσταση όχι μόνο των τρεχόντων αλλά και των συσσωρευμένων προβλημάτων στο εκπαιδευτικό επίπεδο των ατόμων με αναπηρία όλων των ηλικιών.

Πέραν των ανωτέρω, η αναγκαιότητα για ειδική μέριμνα στη σχέση Δια Βίου Μάθησης και αναπηρίας, συνάγεται και από άλλες πτυχές που σχετίζονται με την εκπαίδευση:

Η αναγκαιότητα ειδικών προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης για τα άτομα με αναπηρία προκύπτει και από ένα βασικό ποιοτικό χαρακτηριστικό της Δια Βίου Μάθησης που είναι η δυνατότητα «εξατομικευμένης» προσέγγισης. Ο σχεδιασμός και η προσφορά, δηλαδή, προγραμμάτων στη βάση διάγνωσης των συγκεκριμένων αναγκών. Το στοιχείο αυτό αποκτά πολύ

μεγάλη σημασία στην περίπτωση των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με αναπηρία. Ο προσδιορισμός των συγκεκριμένων εκπαιδευτικών αναγκών των ατόμων με αναπηρία συχνά απαιτεί ειδική έρευνα και διαφορετική προσέγγιση σε σχέση με ότι ισχύει στο γενικό πληθυσμό, καθότι η προέλευσή τους ανάγεται σε διαφορετικά αίτια.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει σε ένα ακόμη λόγο που ενισχύει την αναγκαιότητα για ειδική μέριμνα στη σχέση Δια Βίου Μάθησης και αναπηρίας. Πρόκειται για την αντιμετώπιση του γεγονότος ότι στα προγράμματα Δια Βίου Μάθησης αναπαράγονται ανισότητες του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος.

Έρευνες σε πολλές χώρες, αλλά και στην Ελλάδα καταδεικνύουν ότι η συμμετοχή των ατόμων χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης, αλλά και των ατόμων με αναπηρία στα πάσης φύσεως εκπαιδευτικά προγράμματα (πέραν της «τυπικής» εκπαίδευσης) είναι περιορισμένη και αναλογικά μικρότερη από την αντίστοιχη συμμετοχή του γενικού πληθυσμού. Το ποσοστό συμμετοχής στη δια βίου μάθηση των ατόμων με χαμηλή εκπαίδευση είναι πολύ περιορισμένο. Το μέσο ευρωπαϊκό ποσοστό ανέρχεται σε 3,4%, ενώ το αντίστοιχο ελληνικό ποσοστό είναι μόλις 0,2%.⁶

Έρευνα που έγινε στη Μεγάλη Βρετανία για τη συμμετοχή διαφόρων ομάδων του πληθυσμού στη Δια Βίου Μάθηση την περίοδο 1998-2003,⁷ έδειξε ότι τα άτομα με αναπηρία όχι μόνο έχουν αναλογικά πολύ μικρότερη συμμετοχή σε σχέση με το γενικό πληθυσμό, αλλά και ότι διαχρονικά η απόσταση αυτή παραμένει σταθερή. Περαιτέρω η ίδια έρευνα ανέδειξε και τη σχετικά δυσμενέστερη θέση των γυναικών με αναπηρία οι οποίες στο

θέμα της Δια Βίου Μάθησης βιώνουν διπλή διάκριση.⁸

Όσον αφορά την Ελλάδα διαπιστώνεται ότι υπάρχει υψηλή συσχέτιση μεταξύ εκπαιδευτικού επιπέδου και δια βίου μάθησης, καθώς άτομα με υψηλότερο εκπαιδευτικό επίπεδο τείνουν να συμμετέχουν περισσότερο σε προγράμματα δια βίου μάθησης. Ωστόσο, τα στοιχεία για την Ελλάδα είναι ευνοϊκότερα σε σχέση με την Ευρώπη των 25. Το ποσοστιαίο χάσμα συμμετοχής στη δια βίου μάθηση μεταξύ των ατόμων με πρωτοβάθμια εκπαίδευση, σε σχέση με τα άτομα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ISCED 0-2 και ISCED 5-6 αντιστοίχως) ενώ για την Ευρώπη των 25 είναι 15,7 μονάδες, στην Ελλάδα είναι 8,5 μονάδες.⁹

Αυτό σημαίνει ότι η Δια Βίου Μάθηση είναι δυνατόν να αναπαράγει αρχικές και προϋπάρχουσες ανισότητες στην εκπαίδευση,¹⁰ στοιχείο που συνεπάγεται ότι τα άτομα με αναπηρία παρακολουθούν σε μικρότερο βαθμό προγράμματα Δια Βίου Μάθησης.

⁸ Βλ. επίσης και NIACE, 2008.

⁹ Βλ. Eurostat, 2004 και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση σελ. 54.

¹⁰ Βλ. OECD 2004, p.2, και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση σελ. 30.

⁶ Eurostat, 2005 και Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, σελ. 40.

⁷ Macleod 2007.

Για τη γεφύρωση του ανωτέρω χάσματος, ως στόχος του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση δεν τίθεται μόνο η αύξηση των ποσοστών συμμετοχής σε αυτή, αλλά και ειδικότερα η μείωση του χάσματος συμμετοχής στη δια βίου μάθηση, που παρουσιάζουν τα άτομα με υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης σε σχέση με τα άτομα που έχουν χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, υπέρ των πρώτων.

β. Παράγοντες που αφορούν τη σχέση απασχόλησης και αναπηρίας

Το υψηλό ποσοστό ανεργίας των ατόμων με αναπηρία

Το πρόβλημα της ανεργίας εμφανίζεται ιδιαίτερα οξυμένο στα άτομα με αναπηρία, όπως άλλωστε και στην περίπτωση των άλλων ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού. Τα άτομα με αναπηρία βρίσκονται εκτός της αγοράς εργασίας σε ποσοστό πολύ υψηλότερο από τον γενικό πληθυσμό. Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε για το 2003, το 84% των ατόμων με αναπηρία βρίσκεται εκτός εργατικού δυναμικού, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο του πληθυσμού είναι 35%.

Το ποσοστό ανεργίας για τα άτομα αυτά είναι μικρότερο από το αντίστοιχο ποσοστό του γενικού πληθυσμού (8,9% έναντι 9,6%). Η ανάγνωση όμως του δείκτη αυτού χρειάζεται προσοχή, δεδομένου ότι ως άνεργος καταγράφεται αυτός που δεν εργάζεται, αλλά θέλει να εργαστεί και αναζητά ευκαιρία απασχόλησης. Το σχετικά χαμηλό ποσοστό ανεργίας των ατόμων με αναπηρία, συνδέεται προφανώς με την απογοήτευση των ατόμων με αναπηρία και την πλήρη αποθάρρυνσή τους να αναζητήσουν εργασία και βέβαια με το προβληματικό σύστημα σύνδεσης της εργασίας με τα επιδόματα αναπηρίας.

Η κατάσταση δεν δείχνει να βελτιώνεται, δεδομένου ότι πλάι στα υψηλά ποσοστά διαρθρωτικής και μακροχρόνιας ανεργίας, καταγράφονται τάσεις αποθάρρυνσης της απασχόλησης ατόμων από τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.¹¹

Η σύνδεση της ανεργίας με το επίπεδο της εκπαίδευσης είναι προφανής, παρά το γεγονός ότι η εκπαίδευση δεν είναι ο αποκλειστικός, ούτε και ο κυριότερος παράγοντας για την εύρεση εργασίας σε μια οικονομία που χαρακτηρίζεται από περιορισμένες θέσεις απασχόλησης.

Ωστόσο, η αξία της εκπαίδευσης και

¹¹ Βλ. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού σελ. 16.

της Δια Βίου Μάθησης πρέπει να αναγνωρισθεί ως μία μορφή ενεργητικής πολιτικής απασχόλησης, πλάι στην πολιτική επιδότησης των επιχειρήσεων και των εργοδοτών για τη διατήρηση των υπαρχουσών ή/και για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης σε αντιδιαστολή με τις παθητικές, που εστιάζουν κυρίως στην άμεση εισοδηματική στήριξη των ανέργων μέσω επιδομάτων, αποτελούν μία σύγχρονη μορφή πολιτικής

απασχόλησης.

Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης που εφαρμόζονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση, περιλαμβάνουν μέτρα για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, τη διευκόλυνση έναρξης και λειτουργίας επιχειρήσεων, τη διευκόλυνση της μετάβασης από το εκπαιδευτικό σύστημα στις δομές απασχόλησης κ.ά.

Κατευθυντήριες γραμμές αυτής της στρατηγικής είναι τα ενεργητικά και προληπτικά μέτρα για τους ανέργους η δημιουργία θέσεων εργασίας και η ενίσχυση του επιχειρηματικού πνεύματος, η προώθηση της ένταξης και η καταπολέμηση των διακρίσεων έναντι των ατόμων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας (άτομα με αναπηρία) κ.ά.

Τα άτομα με αναπηρία καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό θέσεις εργασίας χαμηλών δεξιοτήτων και αμοιβών

Η κατάσταση των ατόμων με αναπηρία δεν είναι δυσμενέστερη μόνο σε σχέση με τη χαμηλή συμμετοχή τους στο εργατικό δυναμικό. Ακόμη και όσοι εκ των ατόμων με αναπηρία εργάζονται έχουν πολύ αυξημένες πιθανότητες να εργάζονται σε θέσεις χαμηλής εξειδίκευσης και συνεπώς χαμηλών αποδοχών.¹² Η Δια Βίου Μάθηση μπορεί να συμβάλλει στην αναβάθμιση των προσόντων των ατόμων με αναπηρία, τη βελτίωση των όρων εργασίας και των αύξηση των αμοιβών τους.

¹² Βλ. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού σελ. 9.

Συμβολή στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης

Η εκπαίδευση και η Δια Βίου Μάθηση θα συμβάλει στην αύξηση της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, μπορεί να έχει και σημαντική συμβολή, στο μέτρο που αναλογεί, στην επίτευξη του στόχου της ελληνικής οικονομίας για αύξηση του ποσοστού απασχόλησης της χώρας από το 60,1% στο 65% το 2015.¹³ Θα πρέπει να αναφερθεί βέβαια ότι το παρόν άρθρο βασίζεται σε μελέτη του 2008 και συνεπώς δεν περιλαμβάνει τα δεδομένα που προέκυψαν από την κρίση του 2009.

Η παρακολούθηση των απαιτήσεων από την αναδιάρθρωση της παραγωγής

Η ταχεία αναδιάρθρωση της παραγωγής διαμορφώνει ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο πλαίσιο επαγγελματών και απαιτήσεων σε όρους γνώσεων, εξειδικεύσεων και δεξιοτήτων. Το ευμετάβλητο περιβάλλον των απαιτήσεων, σε όρους ποικιλίας και ποιοτικών παραμέτρων, συνιστά μια οιονεί απειλή για όσους δεν είναι σε θέση να προσαρμοστούν. Η Δια Βίου Μάθηση μπορεί να συμβάλλει

¹³ 13Βλ. ΕΣΠΑ 2007-2013.

αποτελεσματικά ώστε τα άτομα με αναπηρία να παρακολουθήσουν το ρυθμό των αλλαγών και να αποκτήσουν τις προϋποθέσεις για αποτελεσματική προσαρμογή.

γ. Παράγοντες που αφορούν τη σχέση της αναπηρίας με άλλες πτυχές της κοινωνικής ζωής

Κοινωνική ένταξη και κοινωνική συνοχή

Η Δια Βίου Μάθηση μπορεί να συμβάλει στη μείωση του χάσματος που υπάρχει όσον αφορά στην εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό και κατά συνέπεια στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της κοινωνικής συνοχής.

Η διάδοση και εμπέδωση από την κοινωνία των σύγχρονων αντιλήψεων για την αναπηρία

Ένας σημαντικός παράγοντας που συνηγορεί στην ειδική μέριμνα των σχέσεων Δια Βίου Μάθησης και αναπηρίας, είναι το γεγονός ότι η κοινωνία ωριμάζει, εξελίσσεται και από ορισμένες πλευρές γίνεται «πιο φιλική» προς την αναπηρία. Πρόκειται για τον εκσυγχρονισμό των αντιλήψεων σε

σχέση με την αναπηρία που βρίσκουν έκφραση σε θεσμούς και συγκεκριμένες πολιτικές.

Το ευνοϊκότερο αυτό πλαίσιο δημιουργεί για τα άτομα με αναπηρία προϋποθέσεις και ευκαιρίες κοινωνικής ένταξης, εργασίας κ.λπ. που έως τώρα ήταν αδιανόητες ή εξαιρετικά δύσκολες. Η διάδοση και εμπέδωση αυτών των νέων αντιλήψεων, τόσο σε ευρεία στρώματα της κοινωνίας, όσο και σε ειδικές ομάδες του πληθυσμού που κατέχουν κρίσιμη θέση στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στην παραγωγική διαδικασία (σχεδιασμός, παραγωγή, προσφορά υπηρεσιών κ.ά.) είναι ιδιαίτερα κρίσιμη.

Νοηματοδότηση της ζωής, αποτροπή περιθωριοποίησης, επανένταξη

Η Δια Βίου Μάθηση είναι δυνατόν να συνδράμει στην πραγματική αξιοποίηση νέων ευκαιριών που δημιουργούνται για ανθρώπους που ενδεχομένως να είχαν παραιτηθεί από σειρά δραστηριοτήτων και πλευρών της προσωπικής και κοινωνικής ζωής, αποτρέποντας την περιθωριοποίηση ή/και συμβάλλοντας στην επανένταξή τους.

Κοινωνικοποίηση

Κρίσιμο πρόβλημα των ατόμων με αναπηρία είναι οι περιορισμοί στην κοινωνικοποίηση. Η Δια Βίου Μάθηση, πέραν της μάθησης αυτής καθ' αυτής, είναι δυνατόν να προσφέρει ευκαιρίες κοινωνικοποίησης.

Υπέρβαση στερεοτυπικών αντιλήψεων για τις επαγγελματικές δυνατότητες

Τόσο σε επίπεδο κοινωνίας όσο και στα άτομα με αναπηρία, είναι βαθιά ριζωμένες ορισμένες στερεοτυπικές αντιλήψεις για τα επαγγέλματα που μπορούν να ασκήσουν οι διάφορες

κατηγορίες ατόμων με αναπηρία. Η Δια Βίου Μάθηση μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα για την υπέρβαση αυτών των περιοριστικών στερεοτυπικών αντιλήψεων, μέσω της παροχής, γενικής παιδείας, εξειδικευμένων γνώσεων προσανατολισμένων σε συγκεκριμένες επαγγελματικές δεξιότητες και με ειδικά μαθήματα επαγγελματικού προσανατολισμού.

Εκπαίδευση και ενημέρωση συγγενικού περιβάλλοντος

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στην αναγκαιότητα εκπαίδευσης και ενημέρωσης του συγγενικού περιβάλλοντος που επωμίζεται μεγάλο βάρος στην αντιμετώπιση και διαχείριση της αναπηρίας του συγγενικού προσώπου. Η ενημέρωση μπορεί να αφορά ευρεία κλίμακα θεματικών ενοτήτων (ψυχολογική υποστήριξη, άσκηση θεμελιωδών δικαιωμάτων κ.ά.).

Κάλυψη κενών του εκπαιδευτικού συστήματος

Η διάσταση της αναπηρίας όπως άλλωστε και γενικότερα ζητήματα που αφορούν κοινωνικά και ανθρώπινα

δικαιώματα, διακρίσεις, ρατσισμό, κοινωνική ένταξη, δεν έχουν ενσωματωθεί επαρκώς στη διδακτέα ύλη του εκπαιδευτικού συστήματος, με εξαίρεση βέβαια τις εξειδικευμένες σπουδές. Υπό αυτή την έννοια η Δια Βίου Μάθηση είναι δυνατόν να καλύψει το συγκεκριμένο έλλειμμα σε απόφοιτους της Μέσης Εκπαίδευσης, αλλά και σε φοιτητές και απόφοιτους των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και των Ανώτατων Τεχνολογικών Ιδρυμάτων.

Εμπλουτισμός εμπειριών και παραστάσεων

Λόγω ποικίλων διακρίσεων και περιορισμών τα άτομα με αναπηρία έχουν στερηθεί και στερούνται την πρόσβαση σε ευρύ φάσμα της κοινωνικής ζωής. Ως αποτέλεσμα έχουν σχετικά περιορισμένες εμπειρίες και παραστάσεις, στοιχείο που περιορίζει την πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητας, την ικανότητα για εργασία και προσφορά. Η Δια Βίου Μάθηση είναι δυνατόν να λειτουργήσει αντισταθμιστικά και συμπληρωματικά και προς αυτή την κατεύθυνση, με προγράμματα γενικής παιδείας (λογοτεχνία, ιστορία, αρχαιολογία, μουσική, παραστατικές τέχνες, εικαστικές τέχνες, αθλητισμός κ.ά.) που είναι εμπλουτισμένα με πρακτική άσκηση, επισκέψεις, εκδρομές κ.λπ.

Εκπαίδευση σε περίπτωση επίκτητης αναπηρίας

Η αναπηρία είναι μία κατάσταση που μπορεί να εμφανισθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής ενός ατόμου. Συνεπώς η προσαρμογή του ατόμου και με τη βοήθεια της εκπαίδευσης στα νέα δεδομένα απαιτεί μέριμνα και δομές στις οποίες η Δια Βίου Μάθηση μπορεί να συμβάλλει αποτελεσματικά.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το παρόν συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους στο πλαίσιο της πράξης «ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΗΡΙΑ – Α.Π. 7, Α.Π.8, Α.Π.9» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».